

*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

***SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2004***

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

PREDSLOV

Kvalitné životné prostredie je jednou zo základných podmienok existencie ľudstva. Vzrastajúce problémy spojené práve so zhoršovaním kvality životného prostredia vedú ku koncentrácii úsilia štátov Európy a hlavne novo rozšírenej Európskej únie eliminovať negatívne zásahy do životného prostredia a naprávať škody spôsobené v minulosti. Svedčí o tom i prijatie **Šiesteho environmentálneho akčného programu Spoločenstva "Životné prostredie 2010: Naša budúcnosť, naša voľba" (Akčný program)**, ktorý tvorí rámec **environmentálnej politiky Európskej únie**. Definuje kľúčové **dlhodobé ciele** v starostlivosti o životné prostredie, pričom za **prioritu pokladá riešenie problémov zmeny klímy, ochrany prírody a biodiverzity, životného prostredia pre zdravie a kvalitu života, prírodných zdrojov a odpadov**. Identifikácia konkrétnych krokov potrebných na dosiahnutie stanovených dlhodobých cieľov v rámci priorit je uskutočňovaná prostredníctvom tvorby **siedmich tematických stratégií Spoločenstva** nazvaných: ochrana pôdy, ochrana a zachovanie morí, trvalo udržateľné používanie pesticídov, znečistenie ovzdušia, trvalo udržateľné využívanie a manažment zdrojov, životné prostredie miest a recyklácia odpadov.

Slovenská republika ako člen Európskej únie participuje na realizácii cieľov a úloh jej **environmentálnej politiky**, prevzala a preberá množstvo predpisov zo sústavy jej **environmentálneho práva** do svojho právneho systému. Zároveň v ostatných rokoch pristúpila k väčšine záväzkov vyplývajúcich z multilaterálnych **medzinárodných dohovorov s environmentálnym zameraním**. Avšak na implementáciu týchto predpisov a záväzkov sme za krátke obdobie ešte nedokázali vytvoriť dostatočné podmienky. Pritom nejde len o nedostatok finančných prostriedkov na budovanie environmentálnej infraštruktúry vyvážené vo všetkých regiónoch Slovenska, odstraňovanie starých environmentálnych záťaží a celkove na skvalitnenie životného prostredia vo všetkých krajoch a okresoch, mestách a dedinách, ale aj o zvýšenie úrovne environmentálneho povedomia nás všetkých. Preto musí byť implementačný proces trvalo spätý s **environmentálnou osvetou**, a to nielen na školách, ale aj v podnikoch, na ekonomických rezortoch, orgánoch samosprávy i štátnej správy, v rámci širokej verejnosti. Mali by sme si uvedomiť, že vízia hospodárskeho rastu bez zohľadnenia environmentálnych a sociálnych aspektov a podmienok spravidla predstavuje len krátkodobú ilúziu bez trvalej perspektívy. Nepochopenie týchto súvislostí občas vedie dokonca k obviňovaniu rezortu starostlivosti o životné prostredie, ktorý **hľadá cesty a uplatňuje formy racionálnej regulácie a ekologickej optimalizácie**, z obmedzovania hospodárskeho rozvoja. Situácia vo svete, v Európskej únii i na Slovensku však jednoznačne potvrdzuje opak a **závislosť hospodárskych výsledkov od environmentálnych podmienok**. Veď žiadna hospodárska aktivita sa nemôže uskutočňovať vo vzduchoprázdne, mimo konkrétneho priestoru, ktorý by mal byť environmentálne vhodný a bezpečný. Znehodnotenie tohto priestoru vedie k jej samolikvidácii. Pri **presadzovaní environmentálnych zásad a optimálnych postupov** však bude potrebné vo väčšej miere uplatňovať vedeckú a odbornú argumentáciu, viesť ústretový dialóg a nahradiť miestami zaužívané veliteľské spôsoby **partnerstvom - spoločným hľadaním východísk pri zabezpečovaní trvalo udržateľného rozvoja**, ktorý nie je len vecou rezortu životného prostredia. Týka sa všetkého okolo nás a kvality života nás všetkých i nášho potomstva, samozrejme v životnom prostredí, lebo v ňom žijeme a sme jeho súčasťou.

Jednou z činností podporujúcich dosiahnutie dlhodobých cieľov environmentálnej politiky Slovenskej republiky a Európskej únie je aj zabezpečenie **pravidelných informácií verejnosti o environmentálnej situácii**, zároveň napomáhajúcich vytvoriť podklad pre správne politické rozhodnutia netýkajúce sa len starostlivosti o životnom prostredí, ale celého trvalo

udržateľného rozvoja. Tomu majú slúžiť aj pravidelné správy **Európskej environmentálnej agentúry (EEA)** a ostatných relevantných inštitúcií, najmä **Environmentálneho programu OSN (UNEP)**.

Spolu so založením **EEA** - inštitúcie, ktorej cieľom je zhromažďovať a poskytovať objektívne, relevantné a spoľahlivé environmentálne informácie na európskej úrovni, umožňujúce prijať účinné opatrenia na ochranu životného prostredia, ako aj vyhodnocovať výsledky ich realizácie - bola zriadená **Európska informačná a monitorovacia sieť (EIONET)**, využívaním ktorej EEA získava dáta od jednotlivých členských štátov. EEA zahájila proces budovania **Jednotného informačného systému o životnom prostredí Európy**. Slovenská republika ako člen EEA sa podieľa na tomto procese, participuje na tvorbe a vývoji indikátorov hodnotiacich životné prostredie, harmonizuje národný systém získavania a vyhodnocovania informácií s požiadavkami Európskej únie a zároveň poskytuje EEA potrebné informácie.

V marci 2004 Národná rada Slovenskej republiky prijala **zákon č. 205/2004 Z.z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov**. Zákon transponuje smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí. Následne vláda Slovenskej republiky vyslovila súhlas s prístupom k **Dohovoru Európskej hospodárskej komisie OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia („Aarhuský dohovor“)** a odporučila prezidentovi Slovenskej republiky po vyslovení súhlasu Národnou radou Slovenskej republiky podpísať listinu u prístupu k tomuto dohovoru. Uvedený zákon prevzal príslušné princípy a záväzky vyplývajúce z prvého piliera Aarhuského dohovoru, a tým vytvoril jeden z predpokladov prístupu k nemu.

Účinnou formou šírenia informácií o životnom prostredí v zmysle **zákona č.17/1992 Zb. o životnom prostredí a zákona č. 205/2004 Z.z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí** je aj **Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky**. Obdobnú funkciu ako EEA na európskej úrovni, má v podmienkach Slovenskej republiky

Slovenská agentúra životného prostredia. Práve táto inštitúcia v spolupráci s ostatnými inštitúciami rezortu životného prostredia, ale aj iných zainteresovaných rezortov, pripravuje podklady pre jej vydanie Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky. Takýto typ dokumentu môže vzniknúť len na základe sústredeného úsilia odborníkov zaoberajúcich sa zberom a vyhodnocovaním environmentálnych informácií v rámci **Komplexného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému**. Pri tejto príležitosti by som rád vyzdvihol najmä úsilie tých zamestnancov **Slovenského hydrometeorologického ústavu, Výskumného ústavu vodného hospodárstva, Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky**, ale aj inštitúcií iných rezortov, napríklad **Výskumného ústavu pôdoznalectva a ochrany pôdy, Lesníckeho výskumného ústavu, Výskumného ústavu potravinárskeho a ďalších tvorcov**, ktorí sa tak v minulosti, ako aj v tomto roku zaslúžili o zostavenie a vydanie tejto environmentálnej ročenky.

Záverom mi už tradične dovoľte vysloviť presvedčenie, že predkladaná **Správa o stave životného prostredia v roku 2004** bude pre každého čitateľa cenným zdrojom environmentálnych informácií a stane sa tak prostriedkom naplňovania **práva každého jednotlivca na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a prírodných zdrojov, príčinách a následkoch tohto stavu**, obsiahnutého v Listine základných práv a slobôd a v Ústave Slovenskej republiky.

